

חבור נר מצוה. על נר חנוכה חוצבה. נופת צופים ומדבש עריבה :

הסבה שנמצאים הד' מלכיות בבריאה :

חזה הוית בחזוי עם ליליא, וארו ארבע רוחי שמיא מגיחן לימא רבא : וארבע חיון רברבן סלקן מן ימא, שנין דא מן דא :
 קדמיתא כאריה וגפין די נשר לה, חזה הוית עד די מריטו גפיה ונטילת מן ארעא ועל רגלין כאנש הקימת ולבב אנש יהיב לה :
 וארו חיוה אחרי תנינה דמיה לדב ולשטר חד הקימת ותלת עלעין בפמה בין שניה, וכן אמרין לה קומי אכלי בשר שגיא :
 באתר דנה חזה הוית וארו אחרי כנמר ולה גפין ארבע די עוף על גביה וארבעה ראשין לחיותא ושלטן יהיב לה : באתר דנה
 חזה הוית בחזו ליליא וארו חיוה רביעיא דחילה ואימתני ותקיפא יתירה ושנין די פרזל לה רברבן אכלה ומדקה ושאר
 ברגליה רפסה, והיא משניה מן כל חיותא די קדמיה וקרנין עשר לה. (דניאל ז, ב ז) :

ויש לשאול, כי אלו ד' מלכויות שהעמיד השם יתברך בעולמו אין ספק שלא היו כך במקרה, רק כי כך מחייב סדר עולמו
 שסדר השם יתברך. ואם כן, למה היה זה שיהיו ארבע מלכויות דוקא :

והנה תמצא, כי בשעה שברא השם יתברך את עולמו רמז הכתוב אלו ד' מלכויות : ר"ש ב"ל פתר קריא במלכויות, והארץ
 היתה תהו, זו מלכות בבל שנאמר (ירמיה, יד) ראיתי את הארץ והנה תהו. ובהו, זו מלכות מדי שנאמר (אסתר, ו) ויבהילו
 להביא את המן. וחשך, זו מלכות יון שהחשיכה עיניהן של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם, כתבו על קרן השור
 שאין לכם חלק באלהי ישראל. על פני תהום, זו מלכות הרשעה שאין לה חקר כמו התהום, מה התהום הזה אין לו חקר אף
 הרשעים כן. ורוח אלהים מרחפת, זה רוחו של מלך המשיח, היאך מד"א (ישעיה, יא) ונחה עליו רוח ה'. באיזו זכות
 ממשמשת ובאה, מרחפת על פני המים, בזכות התשובה שנמשלה כמים, שנאמר (איכה, ב) שפכי כמים לבך (בראשית רבה ב,
 ד). והנה תמצא כי בשעה שהשם יתברך ברא את עולמו סדר אלו ד' מלכויות, ואם כן יש לשאול, על מה זה ולמה זה סדר
 השם יתברך בעולמו שיהיו ד' מלכויות : ..מאחר כי מצד עצם הבריאה היה ראוי שיהיה הכל תחת רשות השם יתברך וכמו
 שאמרו : (יומא לח, א'), כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לכבודו בראו, שנאמר (ישעיה מג, ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי
 בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו :

ור"ל כי מאחר שברא השם יתברך הכל, בודאי נברא הכל לכבודו, כי אי אפשר שיצא דבר מן הא' והוא כנגדו שאם כן יהיה
 הדבר כנגד עצמו. ודבר זה אינו כלל, רק הכל נברא לכבודו. ואם כן כיצד ימצאו המלכויות המבטלים כבודו יתברך. רק שיש
 כאן חסרון בבריאה עצמה, שהחסרון אינו מפעולת השם יתברך, וזה היה סבה עצמית :

לכך המלכויות ראוי שיהיו ד', כי המלכויות הם היציאה מכבודו יתברך, והוא יתברך אחד, והאמצעי הוא מתיחס אל אחד
 כאשר האמצעי בפרט הוא אחד. ולכך בית המקדש וירושלים שהם אחד בלבד, והם באמצע העולם (יומא נד, ב, מדרש
 תנחומא פ' קדושים) כי האמצעי הוא מסוגל להם. וכן ישראל שהם עם אחד, מסוגל להם הארץ שהוא אחד בלבד לפי שהוא
 באמצע העולם. כלל הדבר, דבר שהוא אחד מסוגל לו האמצעי, והיוצא מן האחד הוא מתיחס לד' כנגד ד' רוחות שיש בהם
 יציאה מן האמצע. ולכך המלכויות הם ד', כנגד ד' רוחות היוצאים מן האמצעי. ולכך דרש מן לשון תהו ובהו ד' מלכויות, מפני
 כי לשונות אלו הם באים על החסרון שיש בבריאה, ומצד חסרון הבריאה נתחדשו אלו ד' מלכויות. והם מיוחדים בדבר זה,
 שממשלתם יוצא מן השם יתברך עד כי הם מבטלים אחדותו בעולם. ובסילוק ד' מלכויות אלו נאמר : (זכריה יד, ט) והיה ה'

למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ד' אחד ושמו אחד. וכל זמן שאלו ד' מלכויות מושלים בעולם אין כבוד השם יתברך נגלה בעולמו. ..ולא נבראו לזה רק ישראל שהם עם אחד כמו שרמז הכתוב: (ישעיה מג, כא) עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו. כי מה שאמר עם זו במספרו י"ג והוא מספר אחד, כי ישראל הם י"ג שבטים עם שבט לוי, כי אפרים ומנשה שנים הם. וכמו שהוא מלת אחד כן היו השבטים. שבט לוי הוא שבט מיוחד ונבדל משאר השבטים והוא בפני עצמו כנגד האי שבאחד שהיא א'. והח' נגד בני האמהות, שהיו ח' זולת לוי נרמז בח"ת של אחד, ועוד ד' בני השפחות:

ולפיכך אמר עם זו שהם כמספר "א" תהלתי יספרו, עיקר תהלתי שהוא יתברך אחד ואין זולתו. ועל דבר זה נבראו בתחלת בריאתם, כי האומה הזאת מעידה על השם שהוא אחד, כמו שאמרו במדרש כי ישראל מעידים על השם יתברך שהוא אחד, אין כאן מקום זה לבאר. אבל ד' מלכויות מבטלים אחדותו בעולם, כאשר לוקחים הממשלה מישראל שהם מעידים על אחדותו יתברך. ולכך בסוף ד' מלכויות כאשר תחזור המלכות לישראל כתיב:

(עובדיה א, כא) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה, (זכריה יד, ט) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וזה כמו שאמרנו, כי המלכויות הם ארבע ומספר זה הוא יוצא מהאחדות. כי האמצעי שאין בו צד מיוחד הוא אחד כמו שידוע, שאי אפשר שיהיה האמצעי שנים רק האמצעי הוא אחד בלבד. והרוחות הם מחולקים, שזה מתפשט למזרח וזהו הפכו מתפשט למערב וזה לדרום וזה לצפון. הרי תמצא כי ד' רוחות הם מחולקים, והם הפך האחד. וכמו שרמז הכתוב את ישראל בתחלת הבריאה, כמ"ש הכתוב: בראשית, בשביל ישראל נברא העולם, והם העלול הראשון מן השם יתברך, לכך ראוי שיהיה נרמז בתחלת הבריאה, וכן רמז הכתוב גם כן ד' מלכויות, שהוא החסרון שנמצא בבריאה מצד חסרון העלול:

ועוד יש לך לדעת, כי בבריאת השם יתברך את עולמו ראוי שיהיו נרמזו המלכויות. זה, כי בשם י"ה ברא השם יתברך את עולמו, עולם הבא נבראה ביו"ד משמו הגדול, והעולם הזה נברא בה"א משמו הגדול. וזה כי שם י"ה ברוך הוא, היו"ד מן שם י"ה מורה שהוא יתברך אחד ואין בו חלוק כלל, כי היו"ד שהיא קטנה אי אפשר לחלקה רק היא אחת, ולכך היו"ד מורה על שהוא יתברך אחד. והה"א מורה, כי אל תאמר כי הוא יתברך אחד ואין כחו יתברך על הכל, והוא כמו שאר דבר שהוא אחד ואין כחו על הכל, אבל השם יתברך הוא אחד וכחו מתפשט אל הכל. וזה מורה הה"א משמו הגדול, כי הה"א יש בו הדי' ויש בה נקודה תוך הדי', וכבר אמרנו כי הדי' מורה על ההתפשטות של ד' צדדיו, וזה מורה כי עם שהוא יתברך אחד יש בכחו הכל. .. ולפיכך באות ה"א ברא השם יתברך העולם הזה, כי העולם הזה יש בו חלוק ועם כל זה הוא עולם אחד, כי הריבוי הזה הוא לאחד. ועולם הבא שהוא אחד לגמרי, נברא ביו"ד:

ומפני כי המלכויות הם חשיבות העולם, ולכך יש בעולם ד' מלכויות מחולקות כנגד החלוק שהוא בעולם. ויש בעולם אחדות, וכנגד זה הם ישראל שהם אחד. אמנם, ראוי היה שיהיה ד' מלכויות אלו מתקשרים ומתחברים יחד עם ישראל ומצטרפים אל ישראל עד שיהיה הכל אחד. ומפני חסרון העלול שהוא בבריאה שאינה בשלימות אי אפשר שיהיה כך, במה שהעלול הוא נבדל מן העילה, ובפרט עתה קודם מלכות מן ישראל. ובזה יוצאים מן אחדות השם יתברך עד שיכלו ד' מלכויות, מלך המשיח. ולכך מצד החסרון הזה נבדלים אלו ד' מלכויות, ואז יהיה העולם בשלימות כמו שראוי שיהיו. לכך, מיד שנברא עולם נרמזו אלו ד' מלכויות וגם ישראל כדכתיב (בראשית א, ג) ויאמר אלקים יהי אור, זהו אור המשיח, כי כל זה מתחייב מן תחלת הבריאה אשר ברא השם יתברך את עולמו: